

**Informacja uzupełniająca Prezesa URE
w sprawie warunków i perspektyw zwolnienia przedsiębiorstw obrotu z obowiązku zatwierdzania
taryf na obrót energią elektryczną dla odbiorców w gospodarstwach domowych i jej
przewidywanych skutków**

Prezes URE na podstawie art. 49 ustawy Prawo energetyczne może zwolnić przedsiębiorstwo z obowiązku zatwierdzania taryf energii elektrycznej, jeśli stwierdzi że przedsiębiorstwo działa na rynku konkurencyjnym. Zwolnienie może dotyczyć również części działalności przedsiębiorstwa. Zwolnienie może nastąpić z urzędu lub na wniosek przedsiębiorstwa.

W ocenie Prezesa URE zwolnienie z obowiązku zatwierdzania taryf na obrót energią elektryczną może nastąpić gdy spełnione są następujące warunki:

Wzrost płynności i transparentności rynku hurtowego – koniecznym jest wprowadzanie zmian zasad działania rynku energii elektrycznej, zmierzających do wzrostu płynności obrotu energią na rynku hurtowym i obiektywizacji wyceny energii elektrycznej. Poprawa może nastąpić poprzez wzrost obrotów na rynku giełdowym. Wytwórcy objęci programem pomocy publicznej pokrywania kosztów osieroconych powinni sprzedawać całą wytworzoną energię z wykorzystaniem transakcji na rynku giełdowym natomiast wytwórcy wchodzący w skład przedsiębiorstw pionowo zintegrowanych.

Wzmocnienie pozycji odbiorców na rynku energii – konieczna jest ochrona odbiorców przed nadmiernym ryzykiem związanym z uwolnieniem cen, w tym z ryzykiem nieuzasadnionego ich wzrostu. Poprawa może nastąpić po wdrożeniu przepisów ustawy o zmianie ustawy Prawo energetyczne skierowanym do prac parlamentarnych oraz wdrożenie rozwiązań wsparcia dla odbiorcy słabego ekonomicznie. Przed pełnym uwolnieniem rynku konieczne jest przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej o otwarciu rynku energii elektrycznej, w tym na temat praw i obowiązków odbiorców.

Wzmocnienie uprawnień regulatora – obecnie krajowe regulacje prawne skupiają się na regulacji rynku w sytuacji pełnej kontroli cen. Prezes URE powinien dysponować skuteczniejszymi niż obecnie metodami oddziaływania na kształt relacji rynkowych oraz zachowania poszczególnych przedsiębiorstw energetycznych, w szczególności tych o znaczącej pozycji rynkowej.

St a n r y n k u

I. Rynek hurtowy

1) transparentność rynku

- a) brak przejrzystych i jednolitych (standaryzowanych) zasad publicznego obrotu energią elektryczną, gdyż:
 - przeważająca ilość energii elektrycznej sprzedawana jest w kontraktach dwustronnych, których zasady nie są znane wszystkim uczestnikom rynku (kontrakty nie są jawne) lub mogą być ustalane jednostronnie przez sprzedających energię w ramach przetargów;
 - jedynie niewielka ilość transakcji odbywa się na giełdzie, gdzie zasady są jawne dla wszystkich uczestników rynku i są zatwierdzane przez Komisję Nadzoru Finansowego (standaryzacja i nadzór nad zasadami obrotu energią elektryczną);
- b) brak dostępu do wiarygodnej informacji rynkowej ze względu na brak publicznoprawnego obowiązku publikowania informacji rynkowych oraz niewielki wolumen obrotu energią elektryczną na giełdzie;
- c) projekt ustawy – Prawo energetyczne, zatwierdzony przez Radę Ministrów i przesłany do Sejmu RP, zgodnie z którym:
 - obowiązek sprzedaży istotnej ilości energii elektrycznej przez wytwórców poprzez giełdę lub w ramach otwartych przetargów (w opinii URE: o ile sprzedaż przez giełdę zdecydowanie powinna

poprawić dostęp do informacji dla uczestników rynku hurtowego, o tyle procedura przetargów publicznych nie gwarantuje istotnej poprawy);

- sprzedawcy energii elektrycznej będą zobowiązani do publikowania ofert sprzedaży określających warunki sprzedaży;
- operatorzy systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej będą zobowiązani do publikowania listy sprzedawców, z którymi mają zawarte tzw. generalne umowy dystrybucji i wzorców umów zawieranych z użytkownikami systemu,

2) płynność rynku

- a) sprzedaż energii elektrycznej odbywa się głównie na podstawie umów dwustronnych (ok. 90%), co w sytuacji tak dużej koncentracji rynku jaką mamy obecnie skutkuje brakiem dostępu do energii elektrycznej przez odbiorców spoza grup kapitałowych, w innych alternatywnych segmentach rynku;
- b) marginalny udział sprzedaży energii na giełdzie energii (ok. 1,8% zużycia w 2008r.) – prowadzi do braku możliwości obiektywizacji cen energii elektrycznej oraz ich odniesienia do rzeczywistej sytuacji na rynku ze względu na utrudniony dostęp do informacji rynkowej;
- c) projekt ustawy – Prawo energetyczne, zatwierdzony przez Radę Ministrów i przesłany do Sejmu RP, zgodnie z którym wytwórcy energii elektrycznej będą zobowiązani do sprzedaży tej energii w trybie przetargu otwartego organizowanego przez przedsiębiorstwo energetyczne lub na giełdach towarowych (w opinii URE: o ile sprzedaż przez giełdę zdecydowanie powinna poprawić płynność rynku, o tyle procedura przetargów publicznych nie gwarantuje istotnej poprawy);

3) ceny energii elektrycznej

- a) spadek zapotrzebowania na energię spowodował spadek cen energii elektrycznej na giełdzie - (informacja w załączniku nr 1A), co oznacza, że zadziałały mechanizmy konkurencji (rynek zadziałał prawidłowo);
- b) mimo spadającego zapotrzebowania, można było zaobserwować niechęć sprzedawców energii do renegotjacji już zawartych umów sprzedaży – w konsekwencji stale spadającego zapotrzebowania;
- c) mimo argumentacji ze strony przedsiębiorstw energetycznych, że podwyżki cen energii elektrycznej dla odbiorców przemysłowych są między innymi skutkiem niskich cen dla odbiorców końcowych, oraz że przedsiębiorstwa energetyczne działają na granicy opłacalności ze względu na wzrost kosztów, okazało się, że jest możliwa obniżka tych cen w sytuacji, gdy na rynku pojawiła się nadwyżka podaży nad popytem – świadczy to o istniejącym ciągle obszarze poprawy efektywności działania przedsiębiorstw energetycznych (obniżka kosztów) i poprawy warunków konkurencji na rynku (załącznik nr 1 C, D).

II. Rynek detaliczny

1) odbiorcy wrażliwi:

- a) brak ustawowego zdefiniowania kategorii odbiorców wrażliwych, a także brak systemu wsparcia finansowego tej grupy odbiorców;
- b) prace analityczne prowadzone w URE – wyniki prac zostały opublikowane i są dostępne na www.ure.gov.pl
- c) obecnie, w ramach powołanej przez Przewodniczącego Zespołu Sterującego do Spraw Realizacji „Programu dla elektroenergetyki” grupy roboczej, prowadzone są prace nad przygotowaniem projektu rozwiązania prawnego dotyczącego ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na konkurencyjnym rynku energii elektrycznej w ramach krajowego systemu pomocy społecznej;

2) procedura zmiany sprzedawcy:

- a) w 2008 r. Prezes URE zatwierdził instrukcje ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnych w zakresie bilansowania systemu dystrybucyjnego i zarządzania ograniczeniami systemowymi, w których zawarte zostały rozwiązania gwarantujące uproszczoną i krótszą procedurę zmiany sprzedawcy (30 dni w przypadku pierwszej zmiany i 14 dni w przypadku kolejnej zmiany sprzedawcy – poprzednio 60, a nawet do 90 dni – pierwsza zmiana, 30 dni – druga i kolejne) oraz łatwiejszy dostęp do informacji na temat zmiany sprzedawcy i informacji o sprzedawcach działających na terenie danego OSD;
- b) jedną z barier w zakresie upowszechnienia zmiany sprzedawcy jest brak gwarancji możliwości zawarcia umowy kompleksowej przy zmianie sprzedawcy,
- c) projekt zmiany ustawy – Prawo energetyczne, zatwierdzony przez Radę Ministrów i przesłany do Sejmu RP, zgodnie z którym procedura zmiany sprzedawcy zostanie określona przez Ministra Gospodarki w rozporządzeniu w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego; procedura ta będzie zatem jednolita w skali całego kraju, w projekcie brak propozycji rozwiązania problemu gwarancji możliwości zawarcia umowy sprzedaży przy zmianie sprzedawcy;

3) oferty sprzedaży energii elektrycznej:

- a) na przełomie 2008 i 2009 roku do Prezesa URE wpłynęło kilkadziesiąt pism od instytucjonalnych odbiorców energii elektrycznej, w których zwracali oni uwagę, że na rynku brak jest ofert sprzedaży energii elektrycznej oraz wnosili o dokonanie rewizji przesłanek warunkujących uwolnienie cen energii;
- b) propozycje cenowe zawarte w dostępnych ofertach sprzedaży energii elektrycznej nie były akceptowalne przez odbiorców ze względu na wysokie ceny; sytuacja ta poprawiła się w ciągu roku między innymi ze względu na spadek zapotrzebowania na energię;
- c) brak ofert dla odbiorców w gospodarstwach domowych, którzy chcą zmienić sprzedawcę;
- d) możliwość porównania cen energii elektrycznej - na rynku pojawiają się aplikacje umożliwiające porównanie cen energii, tzw. kalkulatory taryfowe; w ramach projektu środków przejściowych (Transition Facility PL2006/018-180.02.04) „Wdrażanie konkurencyjnego rynku energii”, uruchomiony będzie na stronie internetowej URE kalkulator taryfowy energii elektrycznej oraz gazu dla odbiorców w gospodarstwach domowych (obecnie w fazie testów);

4) brak wystarczającej wiedzy odbiorców o prawie zmiany sprzedawcy energii elektrycznej:

- a) Nadal niewielka liczb podmiotów decyduje się na zmianę sprzedawcy (i to zarówno w grupie gospodarstw domowych, jak też innych podmiotów, działających na uwolnionej części rynku) – patrz załącznik nr 3 i 4.
- b) niewielka aktywność sprzedawców energii w zakresie dotarcia ze swoją ofertą do odbiorców; w sytuacji konkurencji na rynku, to sprzedawcy energii elektrycznej powinni stanowić podstawowe źródło informacji dla odbiorców w zakresie ich praw i obowiązków, a także procedury zmiany sprzedawcy;
- c) podjęte przez Prezesa URE próby zaangażowania operatorów systemów dystrybucyjnych w przeprowadzenie kolportażu broszur z informacjami dedykowanymi dla odbiorców w gospodarstwach domowych zamierzających zmienić sprzedawcę, nie powiodły się ze względu na ich sprzeciw;
- d) w URE działa infolinia, dzięki której odbiorcy mogą uzyskać rzetelne informacje o przysługującym im prawie do zmiany sprzedawcy energii elektrycznej; ponadto wszyscy odbiorcy mogą zapoznać się z informacjami jak krok po kroku dokonać zmiany sprzedawcy – informacje te dostępne są na stronie internetowej URE;
- e) pracownicy URE przeprowadzili kilkadziesiąt szkoleń dla Powiatowych i Miejskich Rzeczników Konsumentów, przedstawicieli samorządów terytorialnych, organizacji konsumenckich i pozarządowych;
- f) w ramach środków pozyskanych przez Prezesa URE z „Mechanizmu norweskiego”, przygotowywana jest szeroka kampania informacyjna o prawie odbiorców do zmiany sprzedawcy;

5) **generalne umowy dystrybucji:**

- a) obecnie nie funkcjonuje ujednoczony wzór generalnej umowy dystrybucji, który zostałby przyjęty jako obowiązujący przez operatorów systemów dystrybucyjnych i sprzedawców energii elektrycznej i który pozwoliłby na szybkie i efektywne zawieranie tych umów bez konieczności przeprowadzania długotrwałych negocjacji (patrz załącznik nr 2);
- b) prace nad przygotowaniem takiego wzoru prowadzone są przez Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej oraz Towarzystwo Obrotu Energią;
- c) w połowie 2009 r. Prezes URE rozstrzygnął spór dotyczący odmowy zawarcia generalnej umowy dystrybucji, w którym Prezes URE uznał za niezasadne narzucanie sprzedawcom obowiązku ponoszenia należności za dokonanie odczytu wskazania układu pomiarowo – rozliczeniowego w związku ze zmianą sprzedawcy.

III. Kompetencje Prezesa URE

Krajowe regulacje prawne skupiają się na regulacji rynku w sytuacji pełnej kontroli cen. W ocenie Prezesa URE brakuje natomiast przepisów, które umożliwiają skuteczne podejmowanie działań, mających na celu zapobieganie sytuacjom, w których przedsiębiorstwa energetyczne prowadzą działania zagrażające prawidłowości działania mechanizmów konkurencji na rynku. Jest to szczególnie istotne w obecnej strukturze podmiotowej na rynku, a także w sytuacji przejściowej od pełnej regulacji do pełnej konkurencji na rynku. Celem takich regulacji jest ochrona odbiorców w okresie przejściowym przed nieuzasadnionym wzrostem cen, a także zapewnienie porównywalnych warunków działania przedsiębiorstw energetycznych na rynku (m.in. dostęp do informacji, dostęp do energii).

W obecnym stanie prawnym, po uwolnieniu cen energii, Prezes URE nie dysponuje efektywnymi narzędziami, umożliwiającym uzyskanie rzeczywistego wpływu na funkcjonowanie rynku energii elektrycznej i przeciwdziałania zagrożeniom prawidłowego funkcjonowania mechanizmów konkurencji lub bezpieczeństwu dostarczania energii elektrycznej.

Takie zmiany przepisów prawa nie znalazły się ostatecznie w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne, zatwierdzonym przez Radę Ministrów i przesłanym do Sejmu RP.

Dokumenty związane:

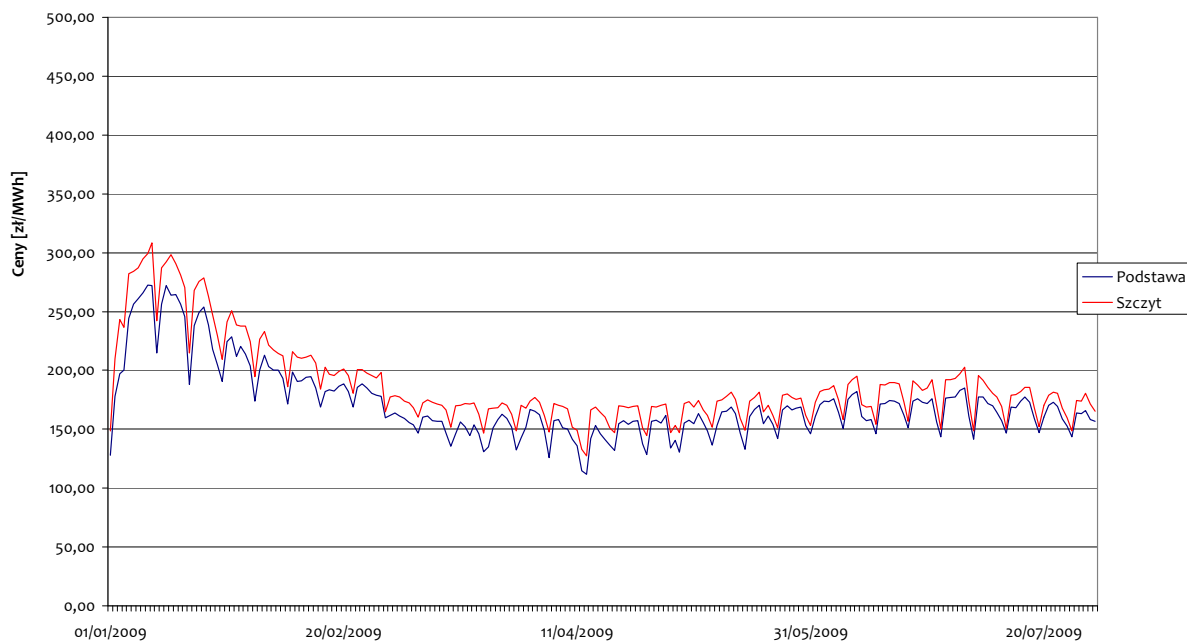
- Mapa drogowa uwolnienia cen dla wszystkich odbiorców energii elektrycznej „W drodze ku prawom odbiorców i efektywnej konkurencji w sektorze energetycznym” - dokument przygotowany przez Prezesa URE, styczeń 2008 r. (http://www.ure.gov.pl/ftp/Biuletyny_URE/2008/2008.03.03-biuletyn_nr2.pdf)
- Komunikat Prezesa URE z dnia 25 lutego 2008 r. w sprawie przesłanek uwolnienia cen energii elektrycznej dla odbiorców w gospodarstwach domowych; (http://www.ure.gov.pl/portal/pdb/497/3032/Komunikatw_sprawie_przeslanek_uwolnienia_cen_energii_elektrycznej_dla_odbiorcow_.html)
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie innych ustaw. (<http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wqdruku/2176>)

Aneks - tabele i wykresy ilustrujące stan konkurencji na rynku energii elektrycznej

Załącznik nr 1 Ceny energii elektrycznej w 2009

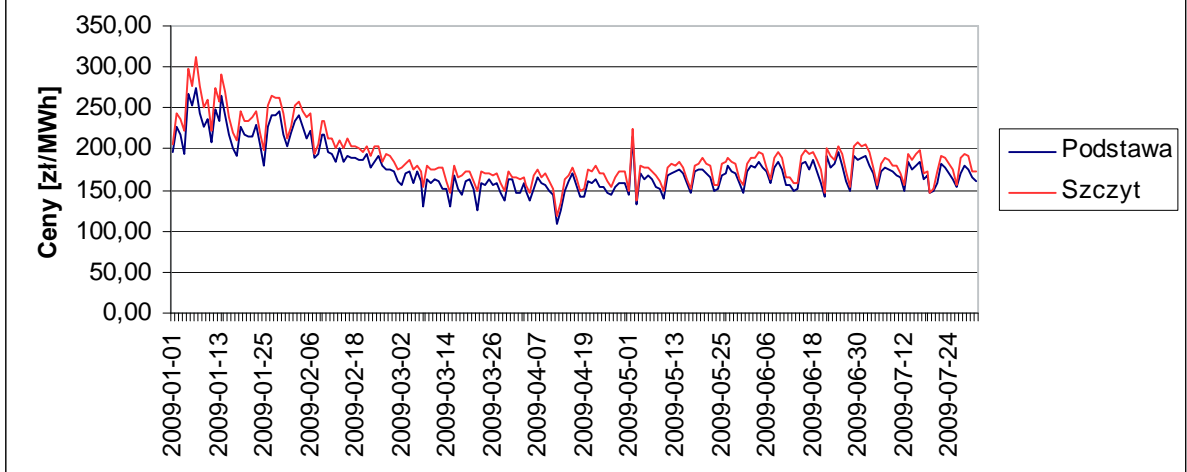
A. Towarowa Giełda Energii SA

Ceny energii elektrycznej na TGE SA w 2009 r.

B. Rynek bilansujący

Ceny energii elektrycznej na RB w 2009 r.

C. Kontrakty dwustronne na 2009 r.

Kontrakty zawierane przez wytwórców na 2009 r.

	Wolumen zakontraktowanej energii elektr. [MWh]	Cena energii elektr. w kontraktach [zł/MWh]	Stopień pokrycia planowanej sprzedaży
grudzień 2008 r.	99 608 324,00	213,76	
maj 2009 r.	100 592 892,00	213,49	
czerwiec 2009 r.	114 320 154,78	192,63	
lipiec 2009 r.	115 516 513,18	192,80	105%

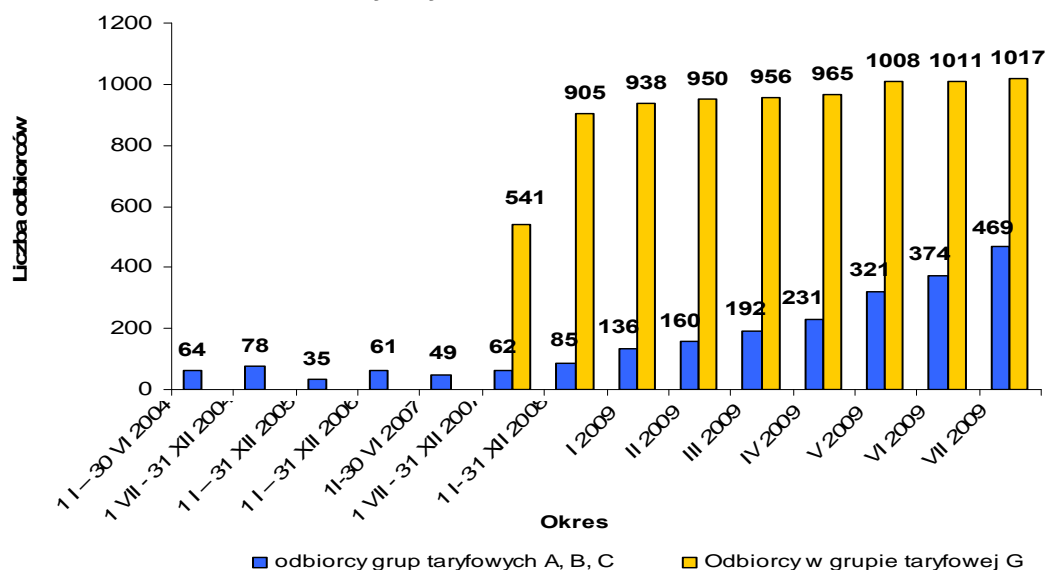
Stan kontraktacji przedsiębiorstw obrotu na 2009 r. w wybranych okresach czasowych (SzU – sprzedawca z urzędu) stan na 31.07.2009

Podsumowanie	Wolumen [MWh]	Średnia cena ważona ogółem [zł/MWh]
Ogółem	292 515 263	204,94
SzU	121 352 274	212,14
Obrót hurtowy	171 162 989	199,83

Załącznik nr 2 Generalne umowy dystrybucyjne – zmiany od 31 grudnia 2007 r. do 31 lipca 2009 r.

Lp.	Operator systemu dystrybucyjnego	Liczba zawartych generalnych umów dystrybucji stan na dzień 31 grudnia 2007 r.	Liczba zawartych generalnych umów dystrybucji stan na dzień 31 grudnia 2008 r.	Liczba zawartych generalnych umów dystrybucji stan na dzień 31 lipca 2009 r.	Liczba negocjowanych generalnych umów dystrybucji stan na dzień 31 lipca 2009 r.
1	ENEA Operator Sp. z o.o.	6	26	30	2
2	ENERGA-Operator SA	6	28	32	1
3	PGE Dystrybucja LUBZEL Sp. z o.o.	5	19	24	0
4	Vattenfall Distribution Poland SA	11	23	29	1
5	EnergiaPro SA	12	27	32	1
6	ENION SA	11	30	33	0
7	PGE Dystrybucja Łódź Sp. z o.o.	7	20	25	0
8	RWE Stoen Operator Sp. z o.o.	10	23	25	12
9	PGE Dystrybucja Rzeszów Sp. z o.o.	2	20	27	5
10	PGE Dystrybucja Łódź - Teren SA	6	19	26	4
11	PGE Dystrybucja Białystok Sp. z o.o.	4	18	22	1
12	PGE Dystrybucja Warszawa-Teren Sp. z o.o.	6	21	30	0
13	PGE Dystrybucja Zamość Sp. z o.o.	6	21	27	2
14	PGE ZEORK Dystrybucja Sp. z o.o.	3	21	29	1
	Razem:	95	316	391	30

Załącznik nr 3 Liczba zmian sprzedawcy – dynamika od 2004 r. do 31 lipca 2009 r.

Załącznik nr 4 Liczba zmian sprzedawcy na terenie poszczególnych OSD

Lp.	Operator systemu dystrybucyjnego	Odbiorcy grup taryfowych A, B, C (stan na 31.12 2008 r.)	Odbiorcy grupy taryfowej G (stan na 31.12 2008 r.)	Suma (stan na 31.12 2008 r.)	Odbiorcy grup taryfowych A, B, C (stan na 31.07 2009 r.)	Odbiorcy grupy taryfowej G (stan na 31.07 2009 r.)	Suma (stan na 31.07 2009 r.)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	PGE Dystrybucja Białystok Sp. z o.o.	5	565	570	12	569	581
2.	PGE Dystrybucja Lubzel Sp. z o.o.	2	6	8	6	7	13
3.	ENION SA	17	47	64	152	57	209
4.	Vattenfall Distribution Poland SA	19	55	74	49	107	156
5.	PGE Dystrybucja Rzeszów Sp. z o.o.	3	6	9	16	6	22
6.	EnergiaPro SA	9	72	81	80	80	160
7.	PGE Dystrybucja Łódź Sp. z o.o.	2	1	3	10	1	11
8.	ENERGA-Operator SA	5	31	36	54	39	93
9.	PGE Dystrybucja Zamość Sp. z o.o.	2	6	8	6	5	11
10.	PGE ZEORK Dystrybucja Sp. z o.o.	4	2	6	12	2	14
11.	ENEA Operator Sp. z o.o.	4	55	59	40	68	108
12.	PGE Dystrybucja Łódź-Teren S.A.	4	3	7	8	6	14
13.	RWE Stoen Operator Sp. z o.o.	6	23	29	12	35	47
14.	PGE Dystrybucja Warszawa Teren Sp. z o.o.	3	33	36	12	35	47
Razem:		85	905	990	469	1 017	1 486